

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hét és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 215. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1913 szeptember 19

PÁLINKA vagy KULTURA

Nem fogjuk szép csöndesen elaludni engedni a Bémer-tér botránycövének, a Berger-féle kurta koresmának és nagy pálinkamérésnek az ügyét.

Már egyszer szóvá tettük a dolgot. Akkor történt ez, mikor felhívták figyelmünket, hogy egy arra sétáló urinót majd halálra rémitett egy részeg ember, a kit a Berger-féle részegembertelepről olyan alaposan dobtak ki, hogy éppen az illető, gyanútlanul sétáló urinó lába előtt nyekkent végig az aszfalton. A nyilvánosság előtt követeltük akkor ennek a város közepébe sehogy sem illő pálinkás butiknak és közbotránycra alkalmat adó helyiségnek a megszüntetését. Nem történt semmi. Ugy látszik, egyesek már egészen természetesnek találják és megszokták, hogy a város közepén is legyen egy hely, a hol kidobott részeg emberekben lehet gyönyörködni. Hiányos volna e nélkül a Bémer-tér képe, gondolták és nem történt semmi. Ha eddig nyugodtan tűrte a közönség a város legforgalmasabb és legszebb helyén a káromkodó, dülöngöző részeg embereket, tűrje tovább is — szölt az okoskodás és maradt minden a régiben.

A pár nap előtti lövöldözés azonban valami meglepő újdonság volt. Ezt még nem volt szerencsénk a Berger-féle szeszmagazin körül tapasztalni. A részeg emberek kirepüléséhez — úgy látszik — az illetékes tényezők illetéktelen elnézése folytán kénytelenek leszünk hozzászokni. Még a Baedekerbe is belekerül ez a nevezetessége és specialitása Nagyváradnak.

Elvégre minden városnak megvan a maga specialitása. Van egyiknek harangjátéka, másoknak kilátótornya, harmadiknak középkori kinzókamrája. Nekünk részeg ember-tenyésztőtelepünk van a város kellő közepén, mely időnkint részeg kétlábuakat négylábuak módjára röpit a közönség lábai elé. Turisták nem csalódhatnak várakozásukban, ha e látványosság kedvéért szeretett városunkat fölkerecsik. Mindig van elég anyag, hiszen azért tűrik a Berger-féle butikot a város közepén, mindenki szeme előtt, hogy minél több gyenge akaratú nyomorult betévedhessen és ott hagyassa keserves keresményét, a család szájától megvont kenyérárát a leggyalázatosabb méregért, a pálinkáért. Ezt okvetlenül érdemes lesz az idegeneknek megmutatni és éppen azért okvetlenül be kell vésztetni a Baedekerbe. Repülő részeg emberek a város közepén láthatók mindennap, ünnep és vasárnap sem kivétel! Mondom, ehhez úgy látszik, hozzá kell már szoknunk. De a keddi esti lövöldözés olyan meglepő újdonság volt, hogy érdemes lesz vele komolyabban foglalkozni.

Akik eddig a részeg emberek által a város központján okozott botránycok előtt szemét hunytak és jóakaratu füleket hajlitottak a káromkodások ott virágzó özöne felé, talán azok is el fogják azt fogadni, hogyha az illetékes tényezők elnézéséből talán hozzá is lehet szoktatni Nagyvárad közönségét a részeg kétlábuak undok látványához és éktelen káromkodásaihoz, de kissé nehéz lesz rászoktatni arra, hogy szó nélkül tűrje, hogyan veszik célba a Berger-koresma részeg

vendégei revolvereikkel a békés polgárokat. A közerkölcsiség és köztisztaság követelményei iránt lehet valakinek fogyatékos az érzéke, de a becses bőre mindenkinek egyformán kedves. Kedden egy katonatiszt forgott veszélyben s a dolog egyelőre elég kedvezően végződött. De holnap már önt, aki e sorokat olvassa és aki talán eddig észre sem vette a rég megszokott botránycövet, — holnap már önt érheti a szerencse, hogy a pálinkás hordók közül célba veszik és lehet önnek olyan szerencséje is, hogy a golyó jobban fog találni. Most már nemcsak a közerkölcsiséget veszélyezteteti a Berger-koresma, hanem a testi épséget is. Ami kedden megtörtént, megeshetik mindennap.

A város nő és fejlődik, forgalma egyre nagyobb lesz, mindig többen térnek be a Berger-féle méregboltba s egyre több ember esztét veheti el az ital. A hogy nő a méregbolt forgalma, épp úgy nő a veszély a közönségre nézve. Az első lövöldözés után jöhet a másik, a harmadik, azt pedig talán mégsem lehet elűzni, hogy legyen a város központján egy jóforgalmu pálinkamérés, amely szabadon adjon alkalmat iszákos embereknek a berugasra, káromkodásra, botránycokozásra, lövöldözésre.

Vagy kulturváros vagyunk, vagy nem. Ha a Bémer-térre tettük a Szigligeti nevével ékes színházat, akkor száz lépésre tőle nem tűrhetünk sem Berger, sem senki nevével ékes korhelyraktárt és botránycfészket.

Vagy kultura, vagy pálinka. *

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János

kötszergyárában
Rákóczi-ut., (Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumi-haristryák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti** és **betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagyraktára, mülábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitűnő kivitelben készíttetnek. Telefon 419

A béke megvan.

Konstantinápoly, szept. 18. A török és bolgár delegátusok tegnapi üléséről kiadott hivatalos közlés a következőket mondja:

A határkérdést véglegesen rendezték. A határ a Marica torkolatánál kezdődik és a Reznaja torkolatánál, Iniadától északra végződik. Dimotika, Drinápoly és Kerkilissze török. Marko, Tirnovo, Musztafapasa, Ortaköj bolgár kézen maradnak. A nemzetiségek kérdésében elvi megegyezés jött létre.

Konstantinápoly, szept. 18. A béke-delegáció tegnapi döntő jelentőségű ülése rendkívül érdekesen folyt le. A tanácskozási folyamán Talaat bég, az első török delegátus elhagyta az üléstermet és a nagyvezérhez ment, kinél néhány miniszter gyűlt össze. Hír szerint arról tanácskoztak, lehet-e a bolgároknak Dimotikát illetőleg koncessziókat adni. Izzed hadügyminiszter azonban e pontban koncessziókról hallani sem akart és felfogását sikerült elfogadtatnia. Talaatnak visszatérése után a béke-delegáció ülése már csak rövid ideig tartott.

A mikor a bolgár delegátusok elhagyták az üléstermet, maguk közölték az újságírókkal hogy Dimotika görög kézen maradt.

A megyebizottsági tagok választása

Kik legyenek az elnökök. A főszolgabírák javaslata.

Október hó 24-én százötven megyebizottsági tag helyett választ újakat Biharvármegye közönsége. A választás előkészületeit már most megtették a vármegyházán. Az alispán felhívta a járási főszolgabírákat, hogy a választást vezető elnökök személyére vonatkozólag tegyék meg javaslataikat. Tegnap reggel már minden főszolgabírótól beérkezett az előterjesztés, melyben csaknem minden helyen ugyanazokat az egyéneket hozták javaslatra, akik a múlt választások alkalmával szerepeltek.

A főszolgabírák javaslata szerint a következő törvényhatósági tagok fogják vezetni a választásokat:

Bihar: Szentkirályi Zoltán. Kismarja: Szunyogh Zoltán. Csátár: Treunhauser József. Szalárd: Seli Ferenc. Fugyivásárhely: Olasz Elemér. Rév: Biczó János. Hagymádfalva: Ravazdy Barna. Nagybaród: dr Földes Béla. Eled: Kocsis Béla. Mezőtelegd: Gál Ferenc. Robogány: Csiumpe Tivadar. Váradszentmárton: Ertsey Lajos. Magyaréske: dr Olasz Elemér. Bontesd: dr Középegy Kálmán. Belényes: Thury Ignác. Tárkány: Zih Károly. Bél: Ertsey Géza. Gyanta: Kiss Ernő. Urszád: Pethus József. Belfényér: Szabó Sándor. Tenkegörsöd: Marossy Antal, Tenke: Eötvös Béla, Nagyszalonta I: Böszörményi Lajos. Nagyszalonta II: id. Hadházy Kálmán. Sarkad: Bócz Áron. Biharillye: Csanády Jenő. Sarkadkeresztúr: Roxin Miklós. Zsadány: Schvarcz Sándor. Nagyharsány: Görgey Mihály. Geszt: Töppler György. Váradless: Udvarhelyi Béla. Köröstarján: dr Poynár Ernő. Körözsszakál: dr Frankó Endre. Komádi: dr Gyöngyössi István. Bárán: Bieleczky Vilmos. Bihartorda: Des Echerolles Kruspér Sándor. Derecske: dr Buday Jó-

zsef. Berettyóújfalú: Jezerniczky Dénes. Zsáka: Csapó Dezső. Biharkeresztes: Szigeti Elek. Ho szupályi: Balázsházy Iván. Esztár: Szunyogh László. Nagyléta: Magyary Miklós. Székelyhid: Szunyogh Barna. Csokaly: Farkas Gábor. Szentjobb: dr Szabó József. Bihardiószeg: Balassa István. Éradony: Szilassy Ottó. Érmihályfalva: Végh József. Álmósd: Fráter László. Bagamér: Erőss Zoltán. Szalacs: Andrásy Ernő. Érvasad: Réti Sándor. Bogyoszló: Fichtner Gyula. Margita: Bónyi Adorján. Monospetri: Klobusitzky Tibor. Berettyószéplak: Rosmann Izsák. Tóti: Daraban Endre. Micske: Morvay Loránd. Magyarkéty: Papp József.

A főszolgabírák javaslataival az igazoló választmány legközelebb foglalkozik és minden valószínűség szerint azokat egyhangulag el is fogadják.

Biharmegye közgyűlése.

A mezőtelegdi járás.

Kiknek az arcképét festeti meg a vármegye.

Biharvármegye törvényhatósága tegnap folytatta a szerdán megkezdett közgyűlést. A tegnapi ülésen minden napirendre tűzött ügydarabot letárgyaltak. A közgyűlés általánosságban a szakosztályok javaslatait fogadta el. Az ügynek legnagyobb részét községi ügyek képezték. Kiemelkedőbb része volt a tegnapi ülésnek az ujonnan létesítendő mezőtelegdi főszolgabírórság, továbbá a községi képviselőtestületeknek azon határozatai, a melyekben kölesönök felvételét mondták ki.

Az új főszolgabírórság létesítésénél kimondták, hogy e határozattal tulajdonképpen a régi mezőtelegdi kerületet ujítják fel. E szerint az új járáshoz a következő községek fognak tartozni.

Cécke, Kőalja, Izsópallaga, Serges, Szunduk, Véresorog, Várfanesika, Örvénd, Cigányfalva, Borostelek, Telkesd, Kegyek, Szaránd, Szakadát, Köröskisujfalú, Bottyán Köröskisjenő, Pósalaka, Kabaláspatak, Szabolcs, Pusztajlak, Mezőtelegd, Mezőtelki, továbbá Bogdánzóvárhegy, Tataros, Felőtőtfalu.

Az új járás szervezésének elhatározása után sorban terjesztették elő a községek kölesön ügyeit. Különösen feltűnt a törvényhatóságnak, hogy a községek elsősorban a községi szegényalapot veszik kölesön. Miskolczy Ferenc főispán figyelmét sem kerülte el a dolog és mindjárt a harmadik ügynél megjegyzést is tett. Hogyan vehetik kölesön a községek ezt a pénzt, mikor annak rendeltetése van, a községi szegények segélyezése terén.

Ez alkalommal azonban még hozzájárultak a határozat jóváhagyásához, azonban a főispán javaslataira kimondták, hogy a kölesönöket az év végével feltétlenül fizessék vissza. Ezzel a határozattal a vármegye azt akarja elérni, hogy a községek segélyezhessék is a szegényeiket.

Nehogy majd az az állapot álljon elő, hogy egy szegény ember megnal a községben és ne tudjanak előkeríteni 8 koronát egy koporsóra, amiben eltemessék! Mondta a főispán.

Jellemző a községek anyagi helyzetére, hogy a koldus alaptól is vesznek kölesön. A jövőben természetesen ezt nem tehetik.

A tárgysorozat összes tételének letárgyalása után Miskolczy Ferenc dr főispán rátért a vármegye ama határozatára, melyben kimondták, hogy megfestetik a főispánok és alispánok arcképeit. Nehogy félreértések adják elő magukat kijelenti, hogy csakis az alkotmányos élet helyreállításától kezdődőleg 1867-től szerepelt fő- és alispánok arcképeit fogják megfestetni.

E határozatok alapján megfestetik gróf Tisza Lajos, Miskolczy Lajos, Dóry József báró, Beöthy László, Glac Antal és Miskolczy Ferenc főispánok, továbbá: Beöthy Andor, Szunyogh Péter, Fráter Barnabás alispánok arcképeit. Mivel azonban Miskolczy Lajos és Miskolczy Ferenc mindkét névsorban szerepelnek őket mint főispánokat örökítik meg.

Az arcképek festésére évenként 2000 koronát vettek fel s ennek az összegnek megfelelően fogják a képeket is készíttetni.

A honvédtüzérlaktanya építése.

A kisiparosok sérelme.

A honvédtüzérlaktanya építésére beérkezett ajánlatokkal kapcsolatban irt tegnapi cikkünket az iparosok egy része félremagyarázta, mintha azt az Inceze-cég sugalmazására és érdekében irtuk volna s ezzel szembehe-lyezkedtünk volna a kis iparosok érdekeivel.

Aki figyelmesen átolvasta cikkünket s nem elfogult, világosan láthatta, hogy cikkünkben éppen a kisiparosok érdekeit tartottuk szem előtt.

Az Inceze-céggel lapunk semmiféle összeköttetésben nem volt sem a múltban s nincs a jelenben sem, tehát okunk sines, hogy ezen cég érdekeit a legtávolabbról is szolgáljuk. Mig ellenben lapunk egyik sarkalatos elve, hogy a kisipar érdekeit tőlünk telhetőleg előmozdítsuk.

Látva azonban, hogy a városi főmérnök javaslatában az Inceze-cég ajánlatát propagálja a kisiparosok ajánlatával szemben s még az olesőbb ajánlatok mellőzésére is talál különféle magyarázatokat, ismerve a viszonyokat, hogy a város törvényhatósági bizottsága is a legtöbbször a főmérnök javaslatát hajlandó elfogadni s a kisiparosok érdekei igen mostoha elbánásban szoktak részesülni a közgyűlésen, könnyen feltehetjük, hogy a tüzérlaktanya versenytárgyalásánál is az Inceze-cég kerül ki győzedelmesen a hareból, a kisiparosok rovására.

Értesültünk továbbá arról is, hogy tárgyalások folytak, még pedig olyan kiváló tényezők közbejöttével, mint a kereskedelmi és iparkamara vezetősége, hogy az Inceze-cég, amennyiben az összmunkát megkapná, a szakmunkák jó részét a helybeli iparosoknak juttatja, sőt már több csoporttal megegyezésre is jutott, azonban a lakatos munkákra pályázók magatartásán mulik, hogy a teljes megegyezés létre jöjjön. Mivel pedig a megegyezés csak az esetben birna érvénynyel, ha az összes szakmunkákra, tehát a lakatos munkákra is létre jönne a megegyezés, éppen a munkát váró kisiparosok érdekében adtunk kifejezést azon óhajásnak, hogy a lakatos iparosokkal is létrejöjjön a békés

megegyezés, természetesen, ha a kisiparosok megtalálják a számításukat.

Azon egyetlen és tiszta szándékból fakadt ez az óhajásunk, hogy ha a megegyezés nem sikerül és még is Inceze kaparítja el a munkát a kisiparosok elől, ez utóbbiak munka nélkül ne maradjanak. Minden más szándék, amit cikkünkbe akarnak magyarázni, intenciónk félremagyarázása.

*

Ezekon kívül még némi észrevételünk van a kérdésben.

Az érdekelt iparosoktól olyan információt nyertünk újabb, hogy az Inceze-céggel végleges megállapodás nem jött létre, csak tárgyalások folytak, sőt azok a szakcsoportok is, mint pl. az asztalosok szövete, csak azzal a feltétellel fogadták el a megegyezést, ha az összes szakcsoportokkal sikerül megegyezésre jutni.

Különösen sérelmesnek találják az érdekelt iparosok a városi főmérnök azon eljárását, hogy még az olyan munkacsoport-

nál is az Inceze-cég mellett foglalt állást, ahol olcsóbb ajánlatot adtak be a kisiparosok.

Például a mázólo munkánál a legolcsóbbat, mert 20 százalékkal olcsóbb, melleszi, de a többi pályázó és olcsóbb kisiparosokat egyszerűen keresztül ugorva, a legdrágább Inceze céget ajánlja.

A belső és külső csatornázást szét választja s a külső csatornázásra az Inceze-cég drágább ajánlatát javasolja elfogadásra.

A bádogos munkánál szintén az Inceze ajánlata mellett foglalt állást, pedig ez a legdrágább.

A főmérnök ezen eljárásával szemben biznak a közgyűlés igazságos eljárásában, hogy nem fogja szankcionálni az igazság arculesapását és nem fogja megengedni, hogy a kisiparosok rovására milliókat dobjanak oda egy nagy vállalkozónak akkor, amikor a kisiparosok száza munkanélkül néznek a tél elé.

meg a répában. A gazdák ugyanis a rossz időjárás folytán ezekből vártak még némi termést és jövedelmet és most ez a reményük is meghiúsult.

A teljes kár összegét ez időszereint még nem lehet megállapítani.

HALÁLUGRÁS a mozifelvétel alatt.

Tegnap rövid táviratban jelentettük, hogy Imre Erzsi a kolozsvári Nemzeti Színház tagja a „Sárga csikó” mozifelvétel alatt belefullt a Szamosba. A tragikus esetről most újabb részleteket jelentenek Kolozsvárról, amelyek olyan színben tüntetik fel a dolgot, hogy a színészön öngyilkos lett.

A végzetes Pathé felvétel előtt Imre Erzsi rendkívül levert volt. Többször mondogta:

— Nem láttok már engem sokáig.

Ezelőtt két évvel szerelmes volt egy P. K. nevű medikusba, akit azóta dicsőszenmártoni alorvossá neveztek ki.

A leányt üldözte a fiu családja és mikor a szülék neszt vették az eljegyzésnek, előtte egy nappal táviratot adtak fel a leány címére. Ebben közlik vele, hogy P. K. meghalt.

Imre Erzsi azóta gyászolja kedvesét s csak ezelőtt 5 nappal tudta meg, hogy az a távirat hamis volt, P. K. él. Ez törte meg szívét s ezért lett volna öngyilkos.

Az öngyilkosságot erősíti meg az a körülmény is, hogy Imre Erzsi az operatőr határozott utasításának ellenére nem a folyó sekélyebb része felé ugrott ki a csolnaktól mint a többiek, hanem a mély viz felé. És itt szakadt meg a film, amelyen Imre Erzsi arca még egy élő ember hamisítatlan kifejezését viseli magán. Ez igen fontos lesz a vizsgálatnál s ezért a rendőrség le is foglalta a filmet.

Megindították a bűnvádi eljárást Janovics Jenő dr igazgató ellen, gondatlanságból okozott emberölés vétsége címén. A kolozsvári direktor ugyanis úgy szerződött a színészeit, hogy azok kötelesek mozifelvételeken is játszani. És sem a direktor, sem a Pathé Fréres cég emberei nem tették meg a szükséges óvintézkedéseket, mielőtt olyan életveszélyes produkeciókba fogtak volna. Kolozsvárott rendkívüli izgalmak uralkodnak, Janovics betege az esetnek, a filmgyár emberei pedig már el is utaztak. Nem fejezik be a Sárga csikó felvételét, pedig már nagy reklámot csináltak külföldön az eredeti magyar darabnak.

Készülnek a delegációkra. A

delegáció összehívásának időpontjára nézve már megtörtént a végleges megállapodás. E szerint az országos bizottságok december végén karácsony és újév között fognak összeülni. A delegáció elé hat hónapra szóló indennitási javaslatot terjesztenek. A költségvetési év a közösügyi budgetben is július elsején kezdődik és így az indennitás egész az új költségvetési év kezdetéig megadja a törvényes föhatalmazást a közös kormányoknak.

A delegáció összehívását azért halasztották egészen az év végére, mert ezáltal időt akar nyerni az osztrák kormány, amely azt reméli, hogy addigra sikerül rendet terem-

Itéletidő a vármegyében.

Tyuktojás nagyságu jég verte le a háztetőket. Elpusztult tengeri és répa termés.

Szerdán este 9 óra után távoli zivatar moraja, tompa dörgés, a villámok folytonos cikkázása rémitette a nagyváradi közönséget. A rihar irányt változtatott és más vidékre húzódott. Ahol azonban elvonult, rettenetes pusztítás jelezte utját. Valóságos itéletidő uralkodott Biharkeresztesen, Biharon, Nagykerekiben, Nagyszántón, Vekerden, Sápon, Nagyrábén, Bojton.

Az elősorolt községek felett csaknem egy időben dühöngött a vihar. A pusztítás a legnagyobb volt Biharkeresztesen, Nagyszántón, Nagykerekiben és Bojt községekben és ezek határában.

Biharkeresztesen már nyugalomra tértek az emberek, amikor felvonultak a vészterhes felhők és kitört a vihar. Rettenetes idő volt, mely minden embert felvert álmából. Folytonos villámlás, dörgés közben egyszerre megereedt a jég. Irtózatossal, dühöngéssel zuhogott a háztetökre a tyuktojás és diónagyságu jég. A félelmetes idő borzalmatságát növelte a szél, mely oly erővel dühöngött, hogy a sulyos jégdarabokat féloldalt zudította a házaknak. Recsegve hullottak a házak tetejéről a cserepek, csörömpölve pattogtak ki az ablaktáblák s a gagalyak vékony szilánkokra hasadozva a levelekkel együtt estek a földre. A rémitő lármában a madarak elhagyták fészkeiket s ijedten kerestek biztos menedéket. A jég azonban minden madarat agyonvert. Reggel ott heverték a madarak hullái a fák, ereszek alatt. Az itéletidő egy óráig tartott.

Hogy mily nagy volt a pusztítás, azt csak reggel lehetett megállapítani. Az egész községben nem volt egy ablak, melyet a jég be ne vert volna. Csupán a község háza épületén 150 darab ablakot vert ki a jég. Egész utcasorok vannak, ahol a háztetökön a cserep teljesen össze van zuzva.

A jég a község háza bevert ablakain az irodába hullott s ott az iratok közül sok aktát átázott. Reggel még sok jég darabot találtak az irodákban. A határban szin-

tén nagy a pusztulás. A káposzta összetépvé, teljesen értéktelenné vált. A tengerinek csak a kórója maradt meg.

Biharon szintén este tíz órakor dühöngött a vihar. Diónagyságu jég paskolta végig a községet. Az ablakokat itt is beverte, a tengerit teljesen elpusztította. Itt a jég oly sűrű és sulyos volt, hogy Báthory Dániel gazdának a szabadban hagyott lovát leverte. A háztetökben is sok kárt tett. A villámok fénye a zivatar alatt állandóan nappali fényben tartotta a községet.

Nagykereki, Nagyszántó, Kísszántó, Bojt községek felett 10 óra után tört ki a vihar, még pedig oly félelmetes erővel, hogy ahoz hasonlóhoz nem emlékeznek.

A folytonos dörgés és szélvihar az épületeket úgy rázta, mintha minden pillanatban romba akarta volna dönteni. A jég itt is diónagyságu volt. Leverte a háztetökről a cserepet. Az összes ablakokat bezuzta. A nagy szél több kéményt ledöntött, melyeknek zuhanása csak növelte a lakosság páni félelmét. A káposztát, répát tengerit teljesen tönkre tette a jég. Tegnap reggel még lapátolni lehetett a jeget.

Bihartordán szintén nagy vihar volt, de csak kevés jéggel, a kár nem nagy, ugyszintén Nagyrábén is kevés a kár.

Sápon este fél 11 órakor tört ki a vihar. Rettenetes szél dühöngött, mely a fákot tövestől csavarta ki. A villám több helyen lecsapott, de kárt nem okozott. A templomba háromszor egymásután ütött le a villám, de a villámhárító minden baj nélkül levezette. Itt jég nem volt.

Vekerden a mezei munkások közül tizenhároman egy kunyhóban húzták meg magukat. A vihar kitörésekor már aludtak mindnyájan. A villám a kunyhóba ütött s a munkások közül kettőt megölt.

A szállóba sehol sem tett kárt a vihar. Annál nagyobb azonban a pusztulás a tengeriben és ezen a vidéken a káposztában,

teni a fenekestől fölfordult osztrák állapotokban.

Szeptember végén közös miniszteri tanácskozás lesz, amelyen magyar részről gróf Tisza István miniszterelnök mellett az érdekelt szakminiszterek is részt vesznek. Ezen

a közös tanácskozáson nemcsak a közös költségeket illetőleg fognak határozni, hanem megállapodnak azokban az irányelvekben is, amelyeket a meginduló kereskedelmi tárgyalásokban érvényesíteni akarnak.

Látogatás a nagyváradai Ghettóban.

Ahol a kolerabacillus terem. — Tizen egy szobában.

Aki Nagyváradot nemcsak a fényes, aszfaltos, Bémer-térről, ismeri hanem egy picit szétnéz, a város szívéből egy pár száz méterrel messzebbfekvő környékén is, annak vajmi furcsa fogalmait lehetnek Nagyvárad köztisztasági viszonyairól. Itt a kolera, kint vannak már a hatalmas plakátok, s így éppen nem árt, ha egy kicsit mélyebben, alaposabban beletekintünk Nagyvárad „köztisztasági, közegészségi viszonyaiba.” Ezért azután nekiszántam magam és tegnap elmentem a nagyváradai ghettóba, hogy egy kis magán köztisztasági szemlét tartsak. Nem bántam meg, mert ezekre a dolgokra érdemes felhívni a közönség és az illetékes körök figyelmét.

Előre bocsátjuk, hogyha munkatársunk teljes leplezetlenséggel elmondja mit tapasztalt a nagyváradai ghettóban, egyesegyedül az a körülmény vezette, hogy ebben a veszedelmes világban, amikor kapuinkon kopogtat a kolera, reá irányítsuk a hatóság figyelmét erre a félelmetesen piszkos fertályra.

Hol a ghettó?

A ghetót nem nehéz megtalálni. Aki nek jó szaglása van, teljesen reábizhatja magát az orrára: amerről a legpenetránsabb büz jó, arra van a ghettó: Liget-utca, Liliom-utca, Rózsa-utca et comp.

Legelső utunk a Liget-utcaba vezetett. Egy kapun ki van írva:

V Á G O T Ū Z I F A
kapható.

Alatta egy cédula:

K O V Á R T É J O S
kerestetik.

Itt az alkalom. Bemegyek. Az udvaron egy sereg zsidógyerek bamba tekintetűvet vet rám, az udvarhátuljáról egy asszony felém tart.

— Hol keresik azt a kovártélyost? — kérdelem:

— Mi keressük. Talán az ur?

Gyanakodva végignéz.

— Igen én.

— Tessék erre.

Utána megyek. Egy alacsony, büzös szobába ment. Csak az ajtóból nézek be. Két ágy, benne a legpiszkosabb ágynemű.

— Hányan vannak?

— Hatan, meg az uram, meg én.

— Mióta vannak Váradon?

— Két év óta.

— Azelőtt hol voltak?

— Szigeten. A fiunk most is ott van.

— Micsoda ott?

— Bodegája van.

Szó nélkül távozom. Megyek tovább. Az utcán kulimászos képű kis gyerekek hemperegnek. Lehetnek vagy huszan. Egykedvűen célozgatják a villanykörtét. Mikor aztán kifáradnak, csendesebb szórakozás után néznek. Meg is találják csakhamar. Sorba leülnek a deszkakerítés mellé s egy, az első, végigjárva a sort, mindegyiket szembeköpi. Aztán a második első csinálja ugyanazt.

Igy aztán elszórakoznak. S ezt oly megszokottsággal cselekszik, mintha csak napi-rendjük egyik legfontosabb pontja volna.

Tizen egy szobában.

Tovább megyek. Egy rozoga házba nyitok be. Az udvar olyan, mintha seprőt csak álmában látna. Ugy érzi az ember, mintha trágyán járna.

Egy kövér 40—45 közt ember gördül elém. Szájában pipa van, de nem ég. Ugy látszik nincs benne dohány, hanem csak szórakozásból veszi szájába vagy talán tekintélyt csinálni.

— Mi tetszik? kérdé.

— Kié ez a ház?

Miért?

— Csak. Amiért ilyen ronda, elhagyott. Ugy látszik maguk tárt karokkal várják a kolera.

— Mi nem tehetünk róla, a városé a ház. Az nem gondol rá. Az arcán látni lehet, hogy nem mond igazat.

— Ne beszéljen már hiszen a városnak nincs is háza Liget-utca.

— Ugy éljek én meg az én családom, hogy ez a ház a városé, — esküdik meg hamarosan hamisíthatatlan zsidó kiejtéssel.

— Van családja?

— Igen.

— Hány gyermeke van?

— Tíz.

Egy másfél éves kis leány dölyög ki az egyik lakás ajtaján. Ádám — pardon Évakosztumben van. A kövér ur rámutat:

— Az a legkisebb.

— Hát a legnagyobb?

— Orvos Salzburgban.

— A többi?

— Egy egyetemen van, a többi erre-arra. Öt itthon van.

— Maga micsoda?

— Cukrászsüteményt árulok a Nagypiacon.

— Melyik a lakásuk?

— Ez ni.

Nyolc ember, két liba.

Bevezet egy lakásba. Az ablak be van törve, csak egy ablakkarika ép, az is csak arra jó, hogy legyen mit meglepjenek a legyek. A szoba négy lépés széles, hat lépés hosszú lehet. A sarokban két hizott liba hápog. Alattuk valami avas szalma van.

— Ebben a lakásban laknak heten?

— Nem, nyolcan, egy kosztos is van.

— Kicsoda?

— Neugebor Lipót.

— Mi a mestersége?

— Az kérem?

— Igen az kérem.

— Mikor mi.

— Hogy érti?

— Egyszer a hajóhintánál kikiáltó, máskor mas.

— Mi az a más?

— Az kérem, az kérem nem mondható meg.

— Mondja csak egész bátran, tőlem nincs mit félni.

— Hát megmondom. Libát hord a sakterhez, uriházaktól.

— Mennyi kosztópénzt fizet?

— Tizenkét koronát.

— S nem félnek maguk a kolera?

— A kolera??

— Igen a kolera.

— Nem jön az ide, fél az mitőlünk.

— Igaza lehet.

A „Rózsa”-utcában.

Ezzel véget ért beszélgetésünk. Átmentem a Rózsa-utca. A legelső házba mentem be. Ez már igazán városi. Szemétdomb az udvaron nincs, se szemétláda. Mindenki odaönti a szemetet, ahova neki jólesik. Hogy a ház eleje mésszel fertőtlenítenie volna, arról ugyan szó sincs. Hogy is lehet már ilyet gondolni?

Odabent egy hatvan-hetven évesnek látszó öreg asszony fogad. Mikor megmondom, hogy mit akarok, csak hogy ki nem rudal.

— Menjen, a várost szídjá, ha piszkos a ház. Nem mi vagyunk annak az oka.

Nem háborgatom tovább az öreget. Megyek lefelé az utcán, a Rhédey-kert felé. Az ut a tüzoltó-laktanya szekérszínje mellett visz el. Egy minden percen bedülni készülő épület ez, a zsidó rajta még a forradalom idejéből való lehet.

A háta mögött oly büz van, hogy ott elmenni lehetetlen. Tovább menve, egy ronda odun akad meg a szemem. Az embernek lefele kell nézni, hogy belásson, az ablakon. Botommal bekopogtatok. Egy asszony nyitja ki az ablakot.

— Emberek laknak itt?

— Igen, mi lakunk.

— Kié ez a ház?

— A városi ménéké.

— Meddig?

— Ez az egész telek.

A kerítéshez megyek s onnan beszéllek be az udvaron levőkhez.

— Mennyi lakbért fizetnek itt a lakók?

— 80—90 forintot.

— Mi a foglalkozásuk.

— Lakunk vagy tizen, egyikünknek ez, másikunknak az. Többnyire zsidók a lakók.

— Maga is az?

— Nem én keresztény vagyok, de csak nemrég vagyok Váradon s nem kaphattam külön lakást. Tessék nézni itt egy repedés, ott egy repedés, aztán ronggyal van betömve.

Igaza van szegény asszonynak, — nagyon elhagyott, ronda, piszkofészek ez a lakás.

Az udvar közepén egy pocsoló van. Gondolom, hogy folyóka volt valaha, de pocsolóvá „nőtte ki magát” állott, megzöldült, megbűzült víz van benne.

— Ezt a pocsolót mikor szokták takarítani?

— Nem takarítják azt uram soha, én a multkor kitakarítottam, de hát hiába. Minek csináljam, nem tartozom vele. A víz nem tud kifolyni belőle, mert az udvar alacsonyabban van mint az utca.

— A szemétláda merre van?

— Ott volna, de már tele van.

— Nem járt erre senki fertőtleníteni a ház elejét?

— Erre már megszólalt egy öreg asszony:

— Kérem, tíz éve itt lakom, de még senki felénk nem járt. Azt sem tudjuk ki nek fizetjük a házbért, csak fizetjük.

Ezek az elkeseredett emberek beszélnek még, sokat, nagyon sokat, de nem hallgathattam tovább. Távoztam, hazamentem.

Egy pár kép a Ghetóból.

Semmit nem tettünk hozzá, de sokat el kellett vennünk belőle. — Tanulság csak az, hogy a Ghetóba ne tisztaságot keresni induljon az ember, ott csak piszkot talál. Bizony kérem, a magyar ember szokás-cse kevés ahhoz, hogy méltóképpen kifejezésre juttassa: mekkora piszkosban s nyomorban fetrengve nevel ez az elcsigázott erejű zsidó salzburgi orvost a fiából.

Különböleg pedig ideje már, hogy a ha-

tóság egy kis szemlét tartson ezek fölött az utcák fölött. Szerezzen érvényt annak a rendeletnek, mely a folyók fertőtlenítését mondja ki. Vagy mást mondunk: ezentul ne a szinkörben tartson záporpróbát, hanem a Ghet-tóban.

K. S.

A siteri gyujtogatás ügye.

Kedvező tanuvallomások.

— Az esküdtszéki tárgyalás 2-ik napja. —

A siteri gyujtogatás ügyében tegnap folytatta a tárgyalást a nagyvárad királyi törvényszék esküdtbírósa, Korn Lajos királyi törvényszéki bíró elnöklete alatt. A tegnapi tárgyaláson már igen sok érdeklődő kereste fel a tárgyaló termet s a nagyszámu hallgatóság élénk figyelemmel kísérte a tárgyalás folyását.

Folytatták a tanuk kihallgatását, akik mind igen kedvezően vallottak a vádlottakra nézve. Eddig még egyetlen tanu sem jelentkezett, aki bizonyította volna, hogy Nádudvari és társa követte volna el a gyujtogatást. Több tanu van ellenben, akik megerősítik a vádlottak ama vallomását, hogy a csendőrök a vallatás alkalmával kinozták, ütötték-verték, pofozták őket.

A tegnapi tárgyalásról különben a következő tudósításunk számol be.

Korn Lajos elnök kilenc órakor nyitja meg a tárgyalást. A folyosó és a váróhelyiségek tömve vannak a beidézett tanukkal, akiket most hallgat ki a bíróság. A tanuk valamennyien falusi emberek, községbeliek, és feltűnik közöttük a csendőruniformis. A csendőrök is be vannak idézve, azonban nagyrésztük kihallgatása tegnapi napra maradt.

Lényegesebb, érdekesebb mozzanat nem merült fel tegnap, egymásután peregnék le a vallomások.

Érdekesebb volt ifj. Végh János kisbíró vallomása. Végh János kisbíró volt a kérdéses alkalommal és így a kihallgatások, a nyomozás alkalmával ott volt a község-házán.

— Jelen volt-e a vallatásnál?

— Nem, mert nem engedtek be, én a szomszéd szobában voltam. Ide hozták be Nádudvarit, meg Baloghot, felváltva, amikor a másikat a tanácsszobában kihallgatták.

— Hallott-e csattanást, meg pofozást a másik szobából?

— Igen. Mikor meg kijött Balogh, véres volt az orra, az arca pedig fel volt dagadva. Egyik reggelen pedig Nádudvari szeméből elötörték a könnyek. Azt mondta, soha így meg nem vertek életemben, már kénytelen leszek magamra vállalni a tettet.

— Hoztattak-e a csendőrök az utolsó nap szeszt, hogy borogassák a vádlottak arcát.

— Igen. Én hoztam Diana sósborszeszt 44 fillérért.

Dr Rigó Lóránd védő: Hoztattak-e bort a csendőrök magával.

— Igen.

— Hát arról tud-e valamit, hogy a le-tartóztatás után is volt tüzeset Siter köz-ségben?

— Igenis tudok. Rövid egymásutánban vagy öt tűz fordult elő.

A tanunak ezt a vallomását még több tanu is megerősíti.

Délután folytatták a tanukihallgatásokat. Ítélet valószínűleg holnap lesz.

..HIREK..

□ □ □

* **Személyi hir.** Bundala Mihály kanonok máriaczei utjáról hazaérkezett Nagyváradra.

* **A XII. Országos Katholikus Nagyülést** előkészítő bizottság tegnap az Országos Katholikus Szövetség kis tanács-termében Zichy János gróf elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen jelen voltak Giesswein Sándor dr, Zlinszky János dr, Mihályfi Ákos dr, Ernst Sándor dr, Zsembery István dr ügyvivő alelnök előterjesztésére megállapították azok névsorát, akiket a nyilvános üléseken való előadásra felkérnek. A nagygyűlést Zichy János gróf, az Országos Katholikus Szövetség elnöke nyitja meg és Csernoch János hercegprímás fogja a záróbeszédet mondani. Beszédet tartására már eddig felkérték Szmracsányi Lajost, Prohászka Ottokárt, Glattfelder Gyulát, Hajdu Tibort, Mihályfi Ákost, Vass Józsefet, Apponyi Albert grófot, Rakovszky Istvánt, Somssich Béla grófot, Anuyal Pált.

* **A villamosmű felügyelő-bizottságának ülése.** A villamosmű felügyelő-bizottsága tegnap tartotta ülését, amelyen a bizottság elsősorban a junius, julius és augusztusi üzemi jelentéseket tárgyalta és sajnálatosul konstata, hogy az ipari pangás folytán a nappali bevételek a tavalyival szemben csökkentek. Megállapította azonban egyben, hogy mivel a szénköltség a tavalyival szemben tetemesen redukálódott, ugyanazért a havi eredmények a tavalyi hasonló időszak eredményeinél kedvezőbbek. A múlt évi zárlatra vonatkozó főszámvevői jelentésből, mivel a zárszámadást már egy felügyelő-bizottság, mint a városi tanács letárgyalta, csupán a főszámvevőnek a forgótőkére vonatkozó jelentésére terjeszkedett ki. Erre a mai viszonyokat nem tartja alkalmasnak s a városi tanácsra bízta az alkalmas idő megválasztását. Schlatter tanár, igazgató szakértőnek megbízása lejárván, a felügyelő-bizottság működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott és javasolja a tanácsnak, hogy őt további három évre kérje fel szakértőül.

* **Biharmegye koleramentes.** Dacára dr Móricz Ernő megyei főorvos megnyugtató kijelentésének, a vármegye bizonyos aggodalommal figyelte az álmosdi kolera hir megcáfolását, vagy megerősítését. Tegnap végre megjött a kolozsvári állomás távirati jelentése:

Nagy Balázné álmosdi lakos esete negatív.

Dr Kaiser.

Az örvendetes táviratot az alispán nyomban kiadta Móricz Ernő megyei főorvosnak, aki még tegnap délelőtt intézkedett az álmosdiak megnyugtatója iránt. Nagy Balázs záralá vett lakását feloldották a zár alól. A véd és óvintézkedéseket azonban továbbra is fenntartották. Ugyancsak tegnap érkezett meg a belügyminiszter távirata, melyben tudatja, hogy Obeesen 2, Delibláton 1, Bereg-megyében 2, Ungvármegyében 1 koleraeset fordult elő. Szatmárvármegye alispánja táv-

irati uton tudatta Biharvármegye alispánjával, hogy a lacfalusi bucsut s ezzel egyidejűleg az összes szatmármegyei bucsuk megtartását is betiltotta. A belügyminiszter tegnap külön rendeletben tudatta az alispánnal, hogy a koleragyanus vidékről érkezett utasoknak nem csak az érkezését kell bejelenteni az illető községnek, hanem azt is, hogy milyen számu vonattal és milyen időben érkezik az illető. A vasutasoknak az alispán adja ki e rendeletet azzal, hogy a kocsik fertőtlenítését a megérkezések után azonnal foganatosítsák. Fráter Barnabás a rendeletnek már tegnap eleget is tett.

* **A raguzai ferencendi templom égése.** Raguzából jelentik, hogy ott a ferencendi templom kigyulladt. A tűz bírere az egész helyőrséget felriasztották s a katonák a tüzoltókkal együtt órákon keresztül fáradoztak a tűz elfojtásán. A kár tízezer koronánál nagyobb. A rendkívül értékes templomot, valamint a könyvtárt megmentették, de a szintén nagyértékű gyógyszer-tár elpusztult.

* **Kloroformos rablás a vonaton.** Özv. Scalda Józsefné Glass Mária tanitónőt Máramarosszigetről Szombathelyre utaztában kloroformos rablótámadás érte egy másodosztályu vasuti kocsiban. A fiatal tanitónő, a kit most neveztek ki a beledi állami gyermektelepre felügyelőnek, tegnap érkezett Szombathelyre, a hol kirablásáról jelentést tett a rendőrségen. A támadás Debrecen körül történt. A tanitónő ugy adta elő a dolgot, hogy a másodosztályu kocsiszakaszbán egy előkelőn öltözött urihölgy foglalt helyet, a ki hirtelen rosszul lett. Scalda Józsefné segítségére sietett és miközben az uriaszony ruháját bontogatta, bódító illat áradt feléje, a mely őt is elaltatta. Csak egy óra mulva tért magához, bágyadtnak érezte magát, főfájást érzett, a tekintete fátyolos volt és a mikor retikülje után nézett, meglepetve tapasztalta, hogy abból 400 korona készpénze eltűnt. A tanitónő a vonaton rögtön jelentést tett a rablásról, de akkor már a rejtélyes utitárs eltűnt. A szombathelyi rendőrség a tanitónő panasza alapján táviratban hívta föl a debreceni rendőrséget, hogy a kloroformos rablás tettese után indítsa meg a nyomozást.

* **Tisza a szalontai egyház-tanács gyűlésén.** A nagyszalontai református egyháztanács tegnap, 18-án tartotta rendes közgyűlését, amelyen, tekintettel ama körülményre, hogy a gyűlésen Tisza István gróf miniszterelnök elnökölt, mint világi elnök, igen sokan jelentek meg. Az egyházi elnöki tisztet Balogh Ambrus református lelkész töltötte be. A tárgysorozat minden pontját nagyobb vita nélkül tárgyalták le. Gyűlés után bankett volt, melyen több felkösztöntő hangzott el. Tiszát, mint a munká-emberét üdvözölték, aki mindenütt ott van, ahol férfihez illő, kymoly munkából kell kivenni a részt. Tisza válaszul a felkösztöntőkre, munkaszerető embernek vallja magát, aki mindig és mindenkor nagyra becsülte a dolgozni szerető embertársait s elítélte a dologkerülő léhaságot.

* **Talált tárgyak.** A következő tárgyakat találták: Pável János névre kiállított munkakönyv, egy csomó kulcs, két nikkel óra láncsal, egy pénztárca csekély pénzzel, egy női felöltő, öt darab férfi kalap. Igazolt tulajdonosok a rendőrség 2. em. 8. sz. szobájában átvehetik.

* **Elgázolt hajcsár.** Farkas Péter 9 éves disznópásztor, tegnap délután az országúton futó lépésben hajtotta disznónyáját, minek következtében nagy porfelleg keletkezett. Mögötte egy szénásszekér hajtott, vele szemben pedig egy másik terhes szekér jött. A porfellegben nem látta a szekerek közeledtét, a sertések miatt csak kissé tudott térni előlük és mind a két szekér keresztül ment rajta. A súlyosan sérült kisfiút beszállították a biharmegyei kórházba.

* **A mélységbe zuhant vonat.** Szeptember 17-én este a francia Rivierán borzalmas vasúti szerencsétlenség történt, amelynek az eddigi megállapítás szerint tizenöt ember-áldozata van. A szerencsétlenség az Orasse és Cannes között levő uton történt, ahol egy négy kocsiból álló vonat a fék megrongálódása következtében kisiklott és a magas töltésről lezuhant. A vonat, amelyben igen sok polgárember és katona volt, éppen egy hidon akart keresztül haladni, a mikor az első kocsi kisiklott, a többi kocsi a rázkódás következtében elszakadt az elsőtől és a tizenhét méternyi magas töltésről a mélységbe zuhant. Tizenöt ember meghalt és huszan súlyosan megsérültek.

* **Megvizsgálják a városi vegyvizsgáló állomást.** Ma este érkezik Nagyváradra Steinecker Gyula földművelésügyi miniszteri titkár, hogy a vegyvizsgáló állomás berendezését és működését megvizsgálja. Az állomáson dr. Rosinger Artur fogja várni a miniszteri titkárt, aki holnap tartja meg a vizsgálatot.

* **A Brighon csoport vendégjátékai.** A közönség minden rétegében nagy tetszéssel találkozott a világhírű Brighon tánegyüttes bemutatkozása a Vigadó mozgóban. A két bájos nő és két fivére káprázatos táneprodukcióikkal a világ legnagyobb színpadjain léptek fel, mindenütt óriási sikert arpttak és a Vigadó mozgószínház igazgatósága nagy áldozatok árán szerződtette őket néhány vendégjátékra. Ma is minden előadásban fellépnek. A mozgóképek új műsora elsőrangú slágerképekből áll.

* **Guzsba kötötte az apósát.** Nem mindennapi história esett meg tegnap Szentpéterszegen. Ugy történt, hogy Csatrigabri János jómódu gazdaember részeg fővel állított haza ujsori portájára, ahol — jóformán haza sem érve — veszekedésbe kezdett. Addig mentek a veszekedésben, hogy Csatrigabri feleségét agyon akarta ütni egy ruddal. Ekkor szerencsére közbelépett Turzó Mihály, a Csatrigabri veje s nem akarván megütni apósát, hogy újabb kalamitást ne csináljon, kezét-lábát összekötötte. Jobb kezét a ballábához s viszont s letette Csatrigabrit a pincébe kijózanodni, hűsölni. Ez meg is történt reggelre s az a legérdekesebb a dologban, Csatrigabri nem akarja elhinni, hogy veje kötötte guzsba.

FLEGMAN

női-divat terme

kiváló szabásu

angol kosztümöt és francia

ruhát mérsékelt árakban

készít.

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár fűzővédőkben.* Telefonszám 827.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

* **Vörösbor!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédés *csemegezőllő*; kitűnő peccsenye és *pezsőborok*; *kőbányai maláta* és *szalon sörök*, *MERTZ N. ANDOR* csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

* **Meghívó kóstolóra!** Chokoládéval töltött tápláló és hizláló mézes sütemény megízlelésére, ezen elsőrangú czikk jószágáról meggyőződés miatt Nagyvárad és vidéke közönségét tisztelettel meghívják *Benedek Testvérek* a kávé és fűszer szagmentes Czukorka Bonbonnier tulajdonosai a Bémertéri korzón.

* **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lóvai M.-féle házban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a lediszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecsel vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tizmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev-lap hívásra azonnal megjelenek.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

* **Kossuth-utca 12. sz. ház** emeletén háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **FIGYELEM!** Óriási választékok iskola szerekben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatóunk u. m. író és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüszter és clotu kötények, gyermek esőernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csőből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 250 fillértől. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arefátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczi-ut 18.

* **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

* **A kocsitartó** közönség szíves figyelmét felhívjuk **ÜVEGES JÁNOS** kerékgyártó munkáira Báthory-u. 9 sz. **Jutányos árak.** Meghívásra azonnal megjelenek.

* **Iskola idényre** torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20-25 számig 2 korona, 26-28 számig 4 korona, 29-34 számig 5 korona. Fiú boks cipő 35-39 számig 7 korona, női chevrou vagy boks cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boks cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve **Feketénél**, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

* **Az erdélyi kereskedelmi és autobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja autobilokban, pneumatikokban, valamint az összes autobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Körház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol egy a helyi, mint az átutazó autobilok a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

* **Erdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László* és *Tsa* urinői- és papi szabókat. Meglepo olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka *Sal Ferenc-utca 17.* Telefon 832 sz.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazar épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szörme és plüs kabátokat, szőnyegetek stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt *Hatvany* és *Szentmiklósy* szűcsök, Nagy Sándor-u. 1.

* **Szabadkai női tambura zenekar a Korona kávéházban.** Ma és minden este a Korona kávéházban hangverseny az országos hírnévnek örvendő szabadkai női tambura zenekar *Kurina* Mátyás karmester vezetése alatt egy elsőrangú erőkből összeállított tambura és énekkar, naponta változatos műsorral, a társulat magán és ének számokkal működik közre, a társulat tagjai, Szatmári Lilika, Balogh Mariska, Péchi Margi, Szűcs Annuska és Vég Micike énekesnők. Kezdeté este 8 órakor, szabad bemenet. Szíves pártfogást kér *Kurina* Mátyás karmester.

* **Őssi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

* **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

* **Répaások** és répavillák, továbbá Szőlőprések, szőlőzúzó, bornyomózsákok és puttonok nagy választékban és olcsó árak mellett kaphatók: *Andrényi Károly és fiaj cégnél.*

* **Két jogász sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel *Pista* barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett.

* **Megérkeztek** szép őszi ujdonságaim és nagyon olcsó árban árusítom *Ujhelyi Róza*, Rákóczi-ut 2. Bazar-épület.

* **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanító bácsi, hogy a legtöbb fiú és leány az iskolatászkákat, tolltartót és könyvszíjat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi is oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék és ajándéktárgyakban.

* **A KISPIPA** vendéglőben szombaton nagy disznótör és hurka estély.

* **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyógyesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x FELHIVJUK a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

Legszebb és legolcsóbb zománctáblák

Diósy Sománál

Telefon 839. Telefon 839.

A KOBRAK

CZIPÓRAKTÁRBAN

RÁKÓCZI-UT 3. SZ.

az összes férfi-, női és gyermek-cipők, valamint a mellékcikkek árusítása

jutányos ár mellett megkezdődött.

Valódi PERZSA szőnyegek

és legfinomabb kivitelű **CSIL-LÁROK** óriási választékban a Budapesti főútleletünkből megérkeztek. Meglehető **OLCSÓ ÁRAK** míg a készlet tart. Megtekinthető vételkényszer nélkül

vétel **STERNBERG** és eladás régiség, ékszer és műkereskedés **Szt. László-tér, Kishidfő.**

Szülők figyelmébe!

Legjobb gyermek cipők teljes fiu kelengyék legolcsóbban

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

Egy jó házból való **tanuló**

felvétetik fizetéssel

Tátray Gusztáv kézimunka üzletében **Rákóczi-ut 4.**

Fogak és fogsorok úgy kancsukba mint aranyba foglalva szájpaddás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

SZÍNHÁZ

Román színtársulat Magyarországon. A belügyminiszter engedélyt adott Antonescu Viktornak, a bukaresti Nemzeti Színház tagjának, hogy a bukaresti Nemzeti Színház tagjaiból összeállított társulatával Magyarországon körutazást tegyen és előadásokat tarthasson. Az engedély tartama három év. A román színtársulat a következő helyeken fog előadásokat tartani: Nagyszeben, Balázsfalva, Szászváros, Szászsebes, Gyulafehérvár, Fogaras, Brassó, Arad, Brád, Abrudbánya, Nagyvárad, Nagybánya, Lippa, Belényes, Karánsebes és Lugos. A belügyminiszter által jóváhagyott program a modern román színműirodalom termékeit, elsősorban Caragiale műveit tartalmazza.

MULATSÁG

Az élesdi iparosok mulatsága.

Az élesdi iparosok Élesden az Erzsébet-szálloda termében e hó 12-én a róm. kath. új templom harangja javára ügyesen összeállított műsorral egybekötött táncmulatságot rendez.

A táncmulatságot a következő műsor előzi meg:

Megnyitó: **Kozits Gusztáv.**

Melodráma: **Békési Gyula**, zongorán kíséri **Józsa István.**

Kuplé: **Vincze István.**

Monolog: **Kulcsár Sándor** és **Józsa István.**

Komoly szavaltat: **Békési Gyula.**

Népdalok: **Zsugán János**, **Hopp Károly**, **Kádár József**, **Békési Gyula.**

REPORTÁZ

A ferencvárosi csapat. A vasárnap Nagyváradon szereplő Ferencvárosi Torna Club óriási játékerejét hiven fejezik ki elért eredményei. Az I. osztályú szövetségi csapatok körmérkőzésében egy ponttal a MTK mögött a második helyen végzett. Az MTK szövetségi díj nyertes csapata tudvalegleg mesés szép játék után a NAC-ot 4:0 legyőzte. A FTC ezen csapata megnyerte a vidéki és fővárosi csapatok részére a Pozsonyi TE által kiírt vándordíjat, megverte a legjobb vidéki csapatot a Győri Egyetértést 3:0 arányban. Általános meglepetésre legyőzte Budapesten

az I. osztályú bécsi Amatőröket. A múlt héten a Budapesti Athletikai Clubnak kitűnő I. b) csapatát 6:0 arányban győzte le, dacára annak, hogy a 4 tartalékkal játszott. Ennek a mérkőzésnek még külön érdekességet ad az a körülmény, hogy valószínűleg Taffel Miksa fogja vezetni, aki az október 5-iki óriási érdeklődéssel várt NSE-NAC bajnoki mérkőzést is vezetni fogja. A NSE legerősebb csapatát állítja ki vasárnap, hogy méltóan állhassa meg helyét a Ferencvárosi Torna Clubbal szemben.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Egy pöttöm legényke

volt tegnap a szigorú bírók előtt. Ne tessék kérem félreérteni, nem vádlottként, mert a kicsi még mindössze csak — három esztendő, de hát mégis csak az ő ügyében jött össze a bíróság.

Ugy történt a dolog, hogy *Koly* községben nagymosás volt pár hónappal *Ferenczy Gáboréknál*. Ott volt a zsiros szódás üveg, és a többi már tetszik gondolni. Ott lábatlankodott a konyhában a kis *Ferenczy Andris* is, akkor még alig mult el két éves. Az anyjának valami dolga akadt és kiment a konyhából. Pár perc múlva az ember is otthagya a gyereket, gondolván, hogy majd bejön az anyja. Ebben a rövid időközben azután a gyerek a szájához emelte a zsirosszódás üveget, egyet hajtott belőle és így súlyos sérüléseket szenvedett. 12 nap nap kellett, amíg gyógyultan hagyhatta el a kórházat.

Az anyja és apja ellen gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége miatt indították meg az eljárást. Tegnap volt a fő tárgyalás *Seress Barna* törvényszéki bíró elnöklése alatt.

A szülők behozták magukkal a kis gyereket is, nincs otthon, aki vigyázzon rá, és odaültették maguk mellé a vádlottak padjára. Nincs már semmi baja, piros pozsgás, egészséges, erős falusi legényke. Egy kicsit meg-megszéppen, amikor az orvos a pápaszeme mögül végiggusztálja, de aztán megnyugszik, mikor az elnök jószágos biztató hangon odaszól:

— Ne félj, hisz nagy legény vagy már te.

De amikor *Miskovszky* kir. ügyész vádbeszéde után visszavonultak a bírák, odabujt a mamájához és sirt. Alig lehetett megvigasztalni.

A bíróság *Ferenczy Gábornét* 7 napi fogházra ítélte, az ítéletet azonban felfüggesztette, *Ferenczy Gábort* pedig 2 napi fogházra átváltoztatható pénzbüntetésre. Megnyugodtak.

TÁVIRÁTOK

Elfogott betörőbanda.

Budapest, szept. 18.

A rendőrség ma Adamovics Olga feljelentésére elfogott egy betörőbandát, amelynek feje a feljelentő bátyja, Adamovics Koszta volt. A leány azért adta fel bátyját, mert ez életveszélyes fenyegetéssel akarta rábírní, hogy cinkostársra legyen.

Adamovics háromszor rálőtt a dektivekre, de nem talált. Letartóztatták.

Vasuti szerencsétlenség.

Brüsszel, szept. 18.

Danajev mellett a vasuti töltésből kiloptak egy talpfát. A sín eltört a vonat alatt és egy személyvonat kisiklott. Tizenkét halott van és harminc sebesült.

Öngyilkos hercegnő.

Heidelberg, szept. 18.

Zsófia szász-weimári hercegnő ma föbe lőtte magát. Szerelmes volt Breichróder bankár fiába. Meghalt.

Reformok Törökországban.

Konstantinápoly, szept. 18.

Legközelebb egy magasállású angol állami tisztviselő érkezik ide, aki a belügyminisztériumban polgári főfelügyelő lesz. A béke megkötése után azonnal megkezdik az általános reformokat.

Véres harc.

Konstantinápoly, szept. 18.

Abdi pasa jelentése szerint a bolgár és macedón csapatok között 11 óras véres harc volt.

Az albánok elnyomtatása.

Szaloniki, szept. 18.

A görög hatóságok rendkívül erőszakosan bánnak az albánokkal. Minden levelet, amely albán embernek van címezve, fölbontanak és ha említés van benne az Albániában történő eseményekről, a levelet elkobozzák és megsemmisítik. A rendőrség ezenkívül megtiltotta az albánoknak, hogy Albániában történő eseményekről bárkinek is említést tegyenek.

Óriási vihar.

Budapest, szept. 18.

(Saját ud.) Az éjjel 9 órától 12-ig óriási vihar volt a fővárosban. Háztetőket tépdesett le. Emberéletben nem tett kárt. A telefon és távirószemélyezett csak éjfélkor kezdett kapcsolni.

KÖZGAZDASÁG

■■■

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	10.99
Buza 1914. áprilisra	— —	11.67
Októberi rozs	— — —	8.16
Szept. tengeri (1913)	— —	8.08
Tengeri 1914 májusra	— —	7.06
Októberi zab	— — —	7.50

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	827.25
Osztrák hitelrészvény	—	628.50
4%-os koronajáradék	—	81.25
Osztr. magy. államv.	—	703.50
Jelzálogbank	— —	426.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	514.—

Hazai bank	— — —	285.—
Magyar bank	— — —	550.—
Keresk. bank	— — —	3735.—
Rimamurányi	— — —	702.50
Salgótarjáni kőszén	— — —	769.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1077.—
Közuti vasut	— — —	634.75
Városi villamos	— — —	359.—
Adria	— — —	585.—
Atlantika	— — —	—.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívó.

A nagyváradai szőlőtermelők borértékesítő szövetkezete 1913. évi október hó 5-én délelőtt 11 órakor tartja a szövetkezet irodájában (Gerliczy-utca 14.)

rendes évi közgyűlését

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a 4-ik üzletévről.
2. Az 1913. évi augusztus 31-diki zárszámadások, valamint a nyereség hova fordítására vonatkozó igazgatósági indítvány előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság ugyanerre vonatkozó jelentése és határozata.
4. A felügyelő-bizottság megválasztása.
5. Az alapszabályok V. és VI. fejezetének módosítása.

Az Igazgatóság.

Zálogkölcsonőket

arany és ezüstneműekre, ékszerekre kulánsan folyósít a

„Biharmegyei Takarékpénztár Zalogintézete“

Kossuth Lajos-utca 3. szám.

Pénztári órák:

délelőtt 8—12. délután 2—5.

Telefon 148. sz. Telefon 148. sz.

18207—913. sz.

Hirdetmény.

A nagyváradai városi vasut r.-t. által tervezett Kolozsvári-utcai védjelű kiterő átalakításának a Gilányi-utcai vonalból kiágazólag a Magyar Zsirművek r.-t. telepére tervezett iparvágánynak és a Vámház utcai vonalból kiágazólag az Emilia malomba vezető iparvágányszak átalakításának közigazgatási bejárását a kereskedelemügyi m. kir. minister ur t. évi szeptember hó 27-én d. e. 10 órára a városháza tanács termébe tűzte ki.

Erről az összes érdekeltet azzal értesitem, hogy a közigazgatási bejárás jelenhetnek s ott esetleges kifogásaikat előadhatják, de a bejárás távollétükben is meg fog lrtatni.

Nagyvárad, 1913. szeptember hó 16.

Bordé Ferencz,
polgármester h.

VIGADÓ

mozgósínház

NAGYVÁRAD,

Fekete Sas-passage.

Csak pár napig!

Ma pénteken

Elsőrangú szórakozást, kedves mulatságot biztosít a közönség minden rétegének a Vigadó mozgósínház mai előadása. Szenzációs vendégművészek mutatkoznak be és lépnek fel minden előadáson.

Brighton

angol táncsoport.

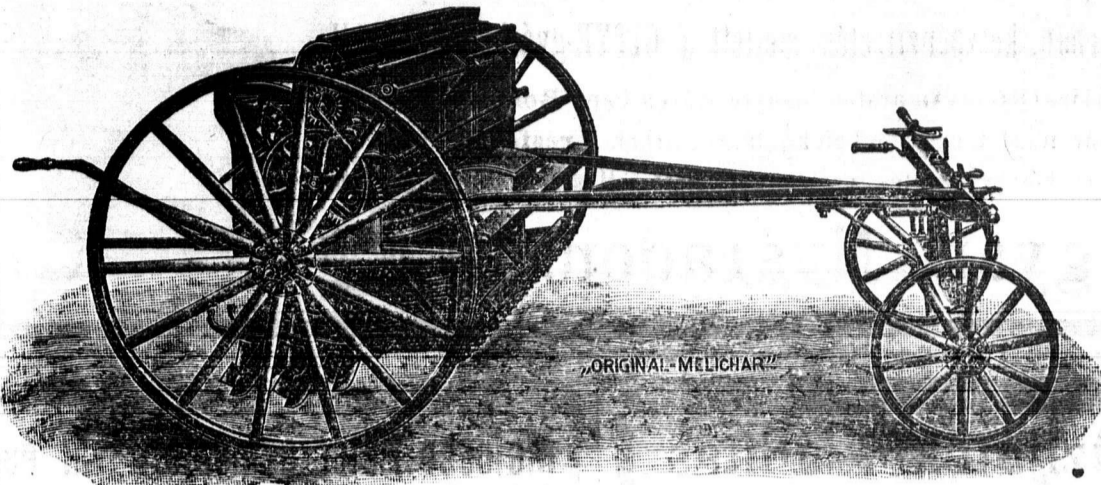
elragadó művészettel a legbrilliansabb táncprodukciókat lejtik el, Rendkívül érdekes az új mozgóképek műsora is.

Gyönyörű slágerképek. 2 órás műsor

Előadások 6, 8, 9 órakor

Rendes helyárok.

Csak eredeti „MELICHAR“ gyártmányu „IMPERATOR“ műtrágyázóval

Ovakodjunk utáztatoktól!

egyesített sorbavető- és sorhatrágyázó vetőgépet szerezzen be. Dicséretünk felelőleges, mert a gazdák egyhangu elismerése és az eddig elhelyezett 65000 drb a legfényesebb bizonyíték. Ne vegyen addig sorhatrágyázó gépet, míg gazdátársait meg nem kérdezi, avagy „Melichar“ gyártmány szerkezetét és előnyeit meg nem ismeri. Imperator géppel vetve 50 százaléknál több a műtrágyamegtakarítás és a termési eredmény is lényegesen nagyobb. Szerkezete egyszerű és teljesen megbízható.

Bächer Rudolf — Melichar Ferenc
Biharmegyei főraktára:
Nagyvárad, Nagypiac-tér 10. szám
(Óváry-féle ház.)

Sürgős figyelmeztetés!

Ha illatszert, pipereszappant, kozmetikai, arc- és kézpolási, háztartási, hajápolási és általában mindenféle a kozmetikaiba vágó cikkeket a legjobból a legjobbakat olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni, úgy kérje a harmadik kiadásban most megjelent «illatszert és háztartási értesítőnk» melyet ingyen és bérmentve küld: «HEZ» illatszert és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben B.-pest, VIII., Losonczy-u. 13/hz.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.
sirkőraktára és
kőfaragó telepe
Nagyvárad
Rákóczi-u. 20.

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülök 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Ha nincs megelegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keress fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

EZ AZ IGAZI!

Wagner a „Hangszer-Király“
Budapest, József körút 15.

Különleges hangszerei a következők:

- Varázsfuvola ajándékkal 4 korona.
- Csodaréztrombita, vastagrézből 6 korona.
- Tündérharangok, 15 csengő, 8 korona.
- «János vitéz» fuvola 1 és 2 korona.
- Varázshagedű, felszereléssel 6 korona.
- Jogásztárogató, billentyűkkel 16 korona.
- Éneklőgép, amerikai töltésűnélkül!
- Saját javító szakműhelyek!

A milánói, párisi és londoni kiállításon aranyérem és érdemkereszttel kitüntetve.

Fényképes árjegyzék ingyen! Öväs! Ugyeljünk a «Wagner» névre és a 15. házszáma.

A
jó bornak
nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termései borai, előzékeny kiszolgálás, szolid polgári árak. Honensek naponta felvételnek.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban gyógyszerházakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

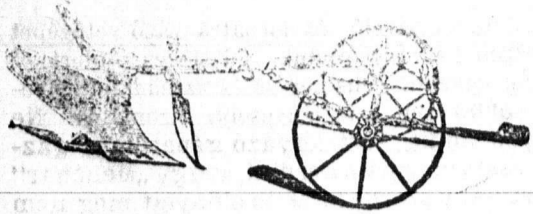
Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utáztatott JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utáztatott kölnivizet, kölniviz-pouder és kölniviz-szappant, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az ön lakhelyen, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az **eredeti minőség.**

Kapható Nagy-Váradon: Farkas István és Darvas István drogeriájában.

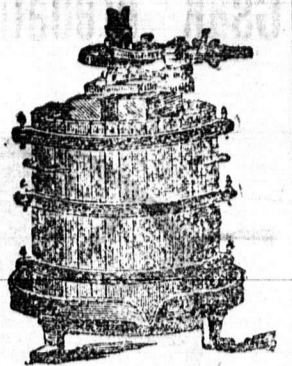

Ekék, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Termény tisztító rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlőszőlők már most megrendelhetők jutányos árban présfelülnyomóval, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nvárádon. Templom-tér

NYÍRIBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.
Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Tűzijáték kiállítás

özv. **Kádár János**-né

elsősorú fűszer- és csemege kereskedésében.

a legelsőbbra u különlegességek előnyös bevásárlási forrása.

Kugler H. Gerbaud főraktára.

Telefon 85. sz. Telefon 85. sz.

Szőlőbirtokos urak figyelmébe!

Mielőtt

borsajtó

szükségeit beszerezni ne mulasszák el dusan felszerelt raktárunkat megtekinteni, a hol saját gyártmányu

vas alványos borsajtóink

többféle kivitelben előnyös árak mellett szerezhetők be.

Ruff Testvérek

lakatos és gazdasági gép műhelye.

Lukács György-u. 26.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfi fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

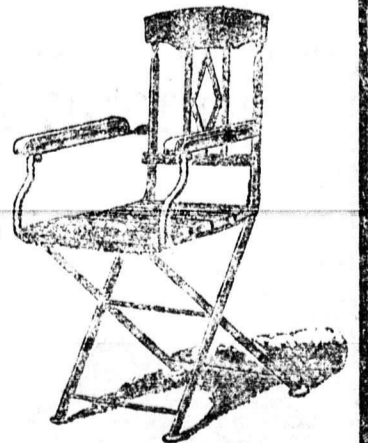
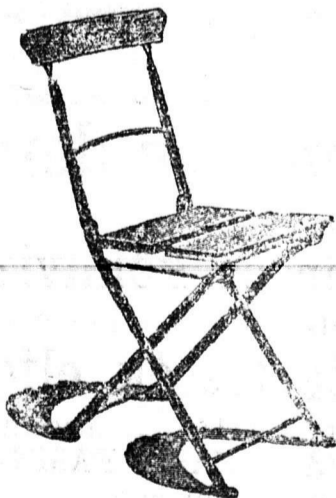
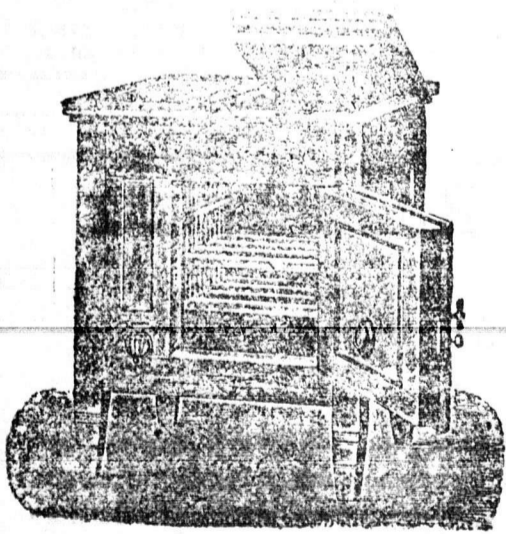
Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méreteken és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszöit és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szak-szerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

JEGSZEKRENYEK | kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz,
FAGYLALT-GÉPEK és FORMAK | asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.

különlegességek
vaskereskedésében